

Rámeček 2.1. Finská všeobecně vzdělávací škola a modulární přístup k opakování ročníků

Finský vzdělávací systém lze charakterizovat nízkou mírou opakování ročníků. Některý z ročníků opakovalo méně než 2 % žáků, kteří opouštějí základní devítiletou (všeobecně vzdělávací) školu ve věku 16 let. Ve vyšším středním vzdělávání neexistuje možnost opakovat ročník, protože místo jednotlivých ročníků jsou využívány moduly. Nicméně před zavedením politiky automatického postoupení do vyššího ročníku v kombinaci s včasnou intervencí v 70. letech minulého století bylo opakování ročníků velmi rozšířenou praxí.

V uvedených všeobecně vzdělávacích školách je kurikulum unifikováno od roku 1985, aniž by žáci byli odkláněni do jiných škol nebo seskupováni podle schopností nebo směru/oboru, který si zvolili. Individualizovaná výuka a odlišný způsob výuky pro jednotlivé žáky se staly základními principy při organizaci povinné školní docházky. Při rozvíjení zručnosti, vytváření prostředí pro vzdělávání a výběru pedagogických metod jsou brány v úvahu charakteristické vlastnosti žáka, včetně jeho osobnosti, schopností a orientace, čímž se všem žákům umožní zdokonalovat se ve vzdělání. V rámci povinné školní docházky má každé dítě právo na individuální podporu poskytovanou vzdělanými odborníky. V důsledku takových intervencí, jejichž cílem bylo vytvořit pečující prostředí pro vzdělávání všech žáků, míra opakování ročníku neustále klesala a v dnešní době je využívání této praxe zanedbatelné.

A skutečně platí, že opakování je pouze možností po ukončení devítileté všeobecně vzdělávací školy, kdy se žáci mohou dobrovolně rozhodnout pro „desátý ročník“, což je dodatečný rok, kdy mohou své vzdělání konsolidovat nebo si vzít čas na rozmyšlenou a rozhodnout se, co budou dělat v budoucnu. Účelem tohoto dodatečného ročníku po ukončení povinné školní docházky, který každoročně slouží přibližně 3% jednotlivců z daného ročníku, je upevnění znalostí a dovedností, které žáci potřebují pro studium na střední škole. Pro některé mladé lidi je návštěva dodatečného ročníku jen oddychovým časem, aby se mohli rozhodnout, jakou cestou se po ukončení povinné školní docházky vydat. Dobře promyšlená rozhodnutí o dalším studiu nebo vyhlídkách v zaměstnání mohou žákům ušetřit celou řadu nepříjemných překvapení a zabránit předčasných odchodům ze škol nebo opakování ročníků či kurzů.

Na středních školách (vyšší střední vzdělání), jak všeobecně vzdělávacích tak i odborných, již neexistuje možnost opakovat ročník, protože místo ročníků jsou v rámci kurikula používány moduly. Studenti si vytvářejí vlastní studijní plány z nabídky kurzů v dané škole nebo vzdělávací instituci. Existuje tedy flexibilita a vybrané kurzy lze ukončit různě rychle v závislosti na schopnostech studenta a na životních situacích. Místo opakování celého ročníku může student opakovat pouze ty kurzy, kterými neprošel s uspokojivými výsledky. Výsledkem takové modulární struktury a intenzivních konzultací vedených ve škole je skutečnost, že pouze 4 % studentů opouštějí předčasně všeobecné střední školy, avšak polovina z nich přejde na odborné vzdělávací instituce.

Zdroj: Välijärvi, J., Sahlberg, P. (2008), "Should 'failing' students repeat a grade? A retrospective response from Finland", Journal of Educational Change, sv. 9, č. 4, str. 385-389.

Je důležité podotknout, že postoupením do dalšího ročníku bez strukturovaného plánu podpory, který by žáky osobně zapojil, nedojde ke korekci vzdělávacích deficitů a žákům se neumožní splnit nastavené vzdělávací standardy. Proto je nutné vypracovat preventivní strategie, které by přispěly k automatickému postoupení do dalšího ročníku. Tyto strategie by vytvořily pro vzdělávání žáků jakési lešení, o něž by se mohli během školního roku opřít (Jimerson, Pletcher a Graydon, 2006; Brophy, 2006), za podpory dále uvedených opatření:

- Zlepšit dovednosti učitelů zaměřené na vyučování ve třídách, kde budou žáci s rozdílnou úrovní znalostí. Tento přístup vyžaduje flexibilní výuku a velmi kvalitní přípravu učitelů. Představitelé vedení škol a učitelé by se měli společně podílet na zpracování strategií, které by podpořily žáky, kteří postoupili do vyššího ročníku, ale mají mezery ve znalostech, a které by umožnily učitelům spolupracovat s odborníky, kteří by jim pomohli překonat konkrétní problémy.